

SADOQATNING INSON HAYOTIDA TUTGAN O`RNI VA AHAMIYATI

Murodjonova Mubina G`ayratjon qizi

*Nizomiy nomidagi O`zbekiston Milliy pedagogika universiteti
Professional ta`lim va san`at fakulteti Musiqa ta`lim yo`nalishi
1-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada sadoqat tushunchasining mohiyati, uning inson hayotidagi o`rni, tarixiy-manaviy ildizlari hamda zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Sadoqatning oila, do`stlik va kasbiy faoliyatdagi roli falsafiy va psixologik jihatdan yoritib berilgan.

Kalit so`zlar: Sadoqat, vafo, ma`naviy qadriyatlar, ijtimoiy mas`uliyat, axloqiy mezonlar, komil inson, Alisher Navoiy merosi, oilaviy mustahkamlik, do`stlik barqarorligi, kasbiy etika, irodaviy sifatlar, milliy mentalitet.

Insoniyat mavjud ekan, u doimo ma`naviy qadriyatlarga ehtiyoj sezadi. Bu qadriyatlar ichida sadoqat alohida o`rin tutadi. Sadoqat — bu shunchaki his-tuyg`u emas, balki insonning o`z so`zi, ahdi, prinsiplari va yaqinlariga bo`lgan cheksiz hurmati hamda mas`uliyatidir. Bugungi globallashuv davrida, munosabatlar ko`p hollarda moddiy manfaatlar ustiga qurilayotgan bir paytda, sadoqat tushunchasini qayta anglash va uni yoshlar ongiga singdirish har qachongidan ham dolzarbroqdir.

Sadoqatning ma`naviy-tarixiy ildizlari. Sharq xalqlari, xususan o`zbek xalqi madaniyatida sadoqat imon va insoniylikning eng oliy mezoni hisoblangan. Islomiy manbalarda sadoqat "vafo" tushunchasi bilan chambarchas bog`liq. **Qur`oni Karimning** bir necha oyatlarida berilgan va`daga vafo qilish mo`min kishining asosiy sifatlaridan biri ekani ta`kidlanadi. Hadislarda esa va`dasiga turmaslik va sadoqatsizlik munofiqlik belgilari sifatida qoralanadi. Bu esa sadoqatning naqadar muqaddas tushuncha ekanini anglatadi. **Mumtoz adabiyotimizda** esa sadoqat ideal inson timsolini yaratishda asosiy vosita bo`lgan. Buyuk mutafakkir Alisher Navoiy o`z asarlarida sadoqatni "inson ziynati" deb ataydi. Masalan, "Farhod va Shirin" dostonidagi Farhod timsoli faqat ishqdagi sadoqatni emas, balki o`z maqsadiga, mehnatiga va so`ziga sodiqlikni ham ifodalaydi. Navoiy nazarida, sadoqatsiz inson — mevasiz daraxt kabidir.

Oila va do`stlikda sadoqatning o`rni. Oila jamiyatning asosi bo`lsa, sadoqat oilaning ustunidir. Er va xotin o`rtasidagi sadoqat nafaqat bir-biriga xiyonat qilmaslik, balki qiyin damlarda bir-biriga yelkadosh bo`lish, oilaviy sirlarni saqlash va farzandlar tarbiyasida mas`uliyatni his qilish demakdir. Psixologik tadqiqotlar shuni ko`rsatadiki, sadoqat ustiga qurilgan oilalarda o`sayotgan farzandlar ruhan sog`lom, o`ziga ishongan va jamiyatga foydali insonlar bo`lib voyaga yetadi. Do`stlikda esa sadoqat sinovlar

bilan toblanadi. "Do'st achitib gapirar" degan maqol zamirida ham sadoqat yotadi — haqiqiy do'st sizning xatongizni yuzingizga aytib, sizni to'g'ri yo'lga solishga harakat qiladi. Zahiriddin Muhammad Bobur o'zining mashhur "**Boburnoma**" asarida do'stlarning sadoqati va xiyonati davlat taqdiriga qanday ta'sir qilishini hayotiy misollar bilan ko'rsatib bergan.

Kasbiy sadoqat va ijtimoiy mas'uliyat Sadoqat faqat shaxsiy munosabatlar bilan cheklanmaydi. Talaba uchun sadoqat — bu o'z tanlagan kasbiga, ilmga va o'z yurtiga bo'lgan sadoqatdir.

Ilmga sadoqat: Bu olingan bilimlarni jamiyat manfaati uchun ishlatish, o'z ustida tinimsiz ishlash va haqiqatni himoya qilishdir.

Kasbiy etika: O'z ishini sidqidildan bajarish, poraxo'rlik va adolatsizlikdan yiroq bo'lish ham sadoqatning bir ko'rinishidir.

Vatanga sadoqat: Bu quruq shiorlar emas, balki kundalik faoliyatda yurt ravnaqi uchun kichik bo'lsa-da hissa qo'shishdir.

Sadoqatning psixologik natijalari. Nima uchun sadoqatli bo'lishimiz kerak? Psixologiya nuqtai nazaridan, sadoqatli inson ichki garmoniyaga ega bo'ladi. Sodiq insonning vijdoni qiynalmaydi, u har doim o'zining to'g'riligiga ishonadi. Atrofdagilarning ishonchini qozonish katta ijtimoiy kapitaldir. Sadoqatli inson bilan hamma hamkorlik qilishni xohlaydi. Sadoqatli do'stlari va oilasi bor inson hayotiy qiyinchiliklarni osonroq yengib o'tadi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, sadoqat — bu kuchsizlik emas, balki yuksak iroda namunasidir. U insonni inson qiladigan, uni hayvonot olamidani ajratib turadigan ma'naviy quvvatdir. Biz talabalar, kelajak poydevorini quruvchilar sifatida, sadoqatni o'z hayotimizning bosh mezoniga aylantirishimiz lozim. Shundagina biz ham shaxsiy hayotimizda, ham jamiyatda haqiqiy baxt va muvaffaqiyatga erishamiz. Sadoqat — bu o'zligimizni yo'qotmaslik san'atidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Alisher Navoiy. "Xamsa" (Farhod va Shirin).
2. Zahiriddin Muhammad Bobur. "Boburnoma".
3. Karimova V. M. "Ijtimoiy psixologiya" darsligi.
4. Islom ensiklopediyasi. "Vafo va Sadoqat" bo'limi.